

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО
ПОТЕНЦІАЛУ**

**Методичні вказівки та рекомендації до вивчення
навчальної дисципліни
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»**

**ОДЕСА
2022**

УДК 005.336:005.6 (072)
П416

Рецензенти:

Кузнєцов Едуард Анатолійович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та інновацій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Коваленко Олександр Михайлович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародного менеджменту та інновацій Національного університету «Одеська політехніка».

Рекомендовано до друку Вченою радою економіко-правового факультету (Протокол № 2 від 5 вересня 2022 р.)

М315 Обліково-аналітичне забезпечення управлінського потенціалу: методичні вказівки та рекомендації до навчальної дисципліни [електронний ресурс] / О.В. Побережець – Одеса, 2022. 36 с.

У методичних вказівках наведено основні положення до вивчення дисципліни «Обліково-аналітичне забезпечення управлінського потенціалу» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальностей 071 – Облік і оподаткування, 073 – Менеджмент галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Основна мета рекомендацій – надати методичну допомогу здобувачам вищої освіти у підготовці та вивченні дисципліни на аудиторних заняттях та у процесі самостійної роботи. Матеріал представлено у розрізі змістових модулів та тем.

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Зміст навчального матеріалу.....	5
3. Тематика практичних занять.....	7
4. Навчально-методичні матеріали.....	12
5. Рекомендована література.....	26
Додаток А. Основні терміни і поняття.....	28
Додаток Б. Завдання для самостійної перевірки знань.....	32

1. ВСТУП

Навчальна дисципліна «Обліково-аналітичне забезпечення управлінського потенціалу» належить до обов'язкових дисциплін та є складовою фахової підготовки за спеціальностями 071 – Облік і оподаткування, 073 – Менеджмент галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Дисципліна викладається у першому семестрі на першому курсі навчання здобувачів вищої освіти за програмою підготовки магістрів. Для опанування навчальної дисципліни програмою передбачено 4 кредити ECTS (120 академічних годин). Аудиторне навантаження на денній формі навчання складає: лекції – 20 годин, практичні заняття – 20 годин, самостійна робота – 80 годин. Зміст навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів. Форма підсумкового контролю знань здобувачів – іспит.

Мета дисципліни – засвоєння теоретичних і прикладних знань щодо формування системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу, формування професійних навичок роботи в обліково-аналітичних підрозділах суб'єктів господарювання, а також управлінської діяльності на мікро- та мезоекономічних рівнях.

Завдання дисципліни: опанувати теоретичні та організаційні основи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу, роль облікової та аналітичної складової в системі управління; оволодіти законодавчими актами, діючими інструктивними матеріалами та нормативами з питань обліково-аналітичного забезпечення; з'ясувати основні засади формування управлінського потенціалу; оволодіння методикою формування системи обліково-аналітичного забезпечення; набути навиків обліково-аналітичної роботи працівників відповідних підрозділів суб'єктів господарювання; з'ясувати процес координації облікового забезпечення управлінського потенціалу; набути вміння проводити процес оцінювання управлінського потенціалу, вирішувати дискусійні питання, давати пропозиції щодо вдосконалення процедури; ознайомитися з інформаційними системами і технологіями, що застосовуються в обліково-аналітичній діяльності суб'єктів господарювання.

Предмет дисципліни – закономірності процесу організації обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу як інформаційного підґрунтя прийняття рішень щодо безпечного та стійкого функціонування суб'єктів господарювання, а також організаційні, аналітичні, правові питання, що виникають в процесі формування та використання управлінського потенціалу.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Змістовний модуль 1. Концептуальна підтримка обліково-аналітичного забезпечення

Тема 1. Суть і місце обліково-аналітичного забезпечення в інформаційному забезпеченні системи управління

Мета та сутність обліково-аналітичного забезпечення системи управління. Основні завдання, функції та напрями здійснення обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Принципи побудови обліково-аналітичного забезпечення. Засади організації обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Структура системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Суб'єкти та об'єкти обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Організаційні та правові засади функціонування системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.

Тема 2. Основні засади формування управлінського потенціалу суб'єктів господарювання та їх вплив на обліково-аналітичного забезпечення

Поняття та основні засади формування управлінського потенціалу суб'єктів господарювання. Роль і місце управлінського потенціалу в забезпеченні розвитком підприємства. Основні складові управлінського потенціалу. Чинники, які впливають на рівень використання управлінського потенціалу суб'єктів господарювання. Значення індикаторів управлінського потенціалу. Класифікація показників оцінки рівня управлінського потенціалу. Фактори та ступінь їх впливу на управлінський потенціал. Джерела аналізу стану управлінського потенціалу підприємства. Основні напрямки підвищення ефективності використання управлінського потенціалу за умови формування дієвої системи обліково-аналітичного забезпечення.

Тема 3. Координація облікового забезпечення управлінського потенціалу в трансформаційних умовах

Основи організації облікового забезпечення управлінського потенціалу. Порядок та необхідність ведення управлінського обліку як системи інформаційного забезпечення управління суб'єктами господарювання. Принципи та методи оцінки облікової політики. Процес раціональної організації бухгалтерського обліку як складової обліково-аналітичного забезпечення системи управління. Суб'єкти системи облікового забезпечення

управлінського потенціалу. Механізм формування ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення з урахуванням особливостей функціонування суб'єкта господарювання в трансформаційних умовах. Методики прийняття управлінських рішень за основи перманентної обліково-аналітичної інформації.

Змістовний модуль 2. Методична підтримка обліково-аналітичного забезпечення

Тема 4. Звітність в інформаційному забезпеченні управлінського потенціалу

Склад, функції та якісні характеристики фінансової звітності. Нормативно-правове регулювання порядку складання фінансової звітності. Модель вибору складу фінансової звітності. Процес задоволення інформаційних потреб зовнішніх і внутрішніх користувачів. Напрямки покращення інформаційної спрямованості фінансової звітності суб'єктів господарювання. Зв'язок функцій та завдань облікової складової управлінської діяльності і фінансової звітності. Фінансові показники, які мають вплив на управлінські рішення в розрізі суб'єктів фінансової інформації. Управлінська звітність в якості джерела інформаційного забезпечення.

Тема 5. Аналітичне забезпечення управлінського потенціалу в умовах трансформації інформаційних систем

Організація та основні етапи аналітичного процесу в умовах трансформації інформаційних систем. Особливості аналітичної складової в системі обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Об'єкти та суб'єкти аналітичного забезпечення. Інструменти аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Фінансовий аналіз в системі обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Формування ефективної організаційної моделі аналітичного підрозділу обліково-аналітичного забезпечення.

Тема 6. Прикладні аспекти оцінювання управлінського потенціалу підприємства

Особливості оцінки управлінського потенціалу для моніторингу поточних можливостей. Етапи та процедура оцінки. Автоматизація розрахунків щодо моніторингу стану управлінського капіталу. Оцінка управлінського потенціалу при проектуванні стратегічних цілей підприємства. Базові та спеціальні інструменти управління ризиками при забезпеченні економічної безпеки. Значення та сутність бухгалтерських ризиків, їх характеристики. Шляхи

зниження бухгалтерських ризиків. Фактори впливу на рівень економічної та фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Передумови та вибір альтернативних варіантів розвитку потенціалу суб'єктів господарювання на основі системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Діагностика та оцінка перспективного вектору розвитку управлінського потенціалу суб'єктів господарювання.

3. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовний модуль 1. Концептуальна підтримка обліково-аналітичного забезпечення

Практичне заняття 1.

Тема 1. Суть і місце обліково-аналітичного забезпечення в інформаційному забезпеченні системи управління

Питання для обговорення:

Мета та сутність обліково-аналітичного забезпечення системи управління. Основні завдання, функції та напрями здійснення обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Принципи побудови обліково-аналітичного забезпечення. Засади організації обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Структура системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Суб'єкти та об'єкти обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Організаційні та правові засади функціонування системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.

Розв'язання практичних задач, виконання ситуаційних вправ, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Поточне тестування за темами.

Практичне заняття 2.

Тема 2. Основні засади формування управлінського потенціалу суб'єктів господарювання та їх вплив на обліково-аналітичного забезпечення

Питання для обговорення:

Поняття та основні засади формування управлінського потенціалу суб'єктів господарювання. Роль і місце управлінського потенціалу в забезпеченні розвитком підприємства. Основні складові управлінського потенціалу. Чинники, які впливають на рівень використання управлінського потенціалу суб'єктів господарювання. Значення індикаторів управлінського потенціалу. Класифікація показників оцінки рівня управлінського потенціалу. Фактори та ступінь їх впливу на управлінський потенціал. Джерела аналізу стану управлінського потенціалу підприємства. Основні напрями підвищення

ефективності використання управлінського потенціалу за умови формування дієвої системи обліково-аналітичного забезпечення.

Розв'язання практичних задач, виконання ситуаційних вправ, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Поточне тестування за темами.

Практичне заняття 3.

Тема 3. Координація облікового забезпечення управлінського потенціалу в трансформаційних умовах

Основи організації облікового забезпечення управлінського потенціалу. Порядок та необхідність ведення управлінського обліку як системи інформаційного забезпечення управління суб'єктами господарювання. Принципи та методи оцінки облікової політики. Процес раціональної організації бухгалтерського обліку як складової обліково-аналітичного забезпечення системи управління. Суб'єкти системи облікового забезпечення управлінського потенціалу.

Захист рефератів: доповідь та презентація.

Практичне заняття 4.

Тема 3. Координація облікового забезпечення управлінського потенціалу в трансформаційних умовах

Питання для обговорення:

Механізм формування ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення з урахуванням особливостей функціонування суб'єкта господарювання в трансформаційних умовах. Методики прийняття управлінських рішень за основі перманентної обліково-аналітичної інформації.

Поточне тестування за темами.

Практичне заняття 5.

Контрольна робота за змістовним модулем 1. Концептуальна підтримка обліково-аналітичного забезпечення

Основні питання, які виносяться на контрольну роботу (тестування):

1. Мета та сутність обліково-аналітичного забезпечення системи управління.
2. Основні завдання, функції та напрями здійснення обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.
3. Принципи побудови обліково-аналітичного забезпечення.
4. Засади організації обліково-аналітичного забезпечення управлінського

потенціалу.

5. Структура системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.
6. Суб'єкти та об'єкти обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу
7. Організаційні та правові засади функціонування системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.
8. Поняття та основні засади формування управлінського потенціалу суб'єктів господарювання.
9. Роль і місце управлінського потенціалу в забезпеченні розвитком підприємства.
10. Основні складові управлінського потенціалу.
11. Чинники, які впливають на рівень використання управлінського потенціалу суб'єктів господарювання.
12. Значення індикаторів управлінського потенціалу.
13. Класифікація показників оцінки рівня управлінського потенціалу.
14. Фактори та ступінь їх впливу на управлінський потенціал.
15. Джерела аналізу стану управлінського потенціалу підприємства.
16. Основні напрямки підвищення ефективності використання управлінського потенціалу за умови формування дієвої системи обліково-аналітичного забезпечення.
17. Основи організації облікового забезпечення управлінського потенціалу.
18. Порядок та необхідність ведення управлінського обліку як системи інформаційного забезпечення управління суб'єктами господарювання.
19. Принципи та методи оцінки облікової політики.
20. Процес раціональної організації бухгалтерського обліку як складової обліково-аналітичного забезпечення системи управління.
21. Суб'єкти системи облікового забезпечення управлінського потенціалу.
22. Механізм формування ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення з урахуванням особливостей функціонування суб'єкта господарювання в трансформаційних умовах.
23. Методики прийняття управлінських рішень за основи перманентної обліково-аналітичної інформації.

Змістовний модуль 2. Методична підтримка обліково-аналітичного забезпечення

Практичне заняття 6.

Тема 4. Звітність в інформаційному забезпеченні управлінського потенціалу

Питання для обговорення:

Склад, функції та якісні характеристики фінансової звітності.
 Нормативно-правове регулювання порядку складання фінансової звітності.
 Модель вибору складу фінансової звітності. Процес задоволення

інформаційних потреб зовнішніх і внутрішніх користувачів. Напрямки покращення інформаційної спрямованості фінансової звітності суб'єктів господарювання. Зв'язок функцій та завдань облікової складової управлінської діяльності і фінансової звітності. Фінансові показники, які мають вплив на управлінські рішення в розрізі суб'єктів фінансової інформації. Управлінська звітність в якості джерела інформаційного забезпечення.

Розв'язання практичних задач, виконання ситуаційних вправ, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Поточне тестування за темами.

Практичне заняття 7.

Тема 5. Аналітичне забезпечення управлінського потенціалу в умовах трансформації інформаційних систем

Питання для обговорення:

Організація та основні етапи аналітичного процесу в умовах трансформації інформаційних систем. Особливості аналітичної складової в системі обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Об'єкти та суб'єкти аналітичного забезпечення. Інструменти аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Фінансовий аналіз в системі обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Формування ефективної організаційної моделі аналітичного підрозділу обліково-аналітичного забезпечення.

Розв'язання практичних задач, виконання ситуаційних вправ, обговорення проблемних ситуацій за темою.

Поточне тестування за темами.

Практичне заняття 8.

Тема 6. Прикладні аспекти оцінювання управлінського потенціалу підприємства

Питання для обговорення:

Особливості оцінки управлінського потенціалу для моніторингу поточних можливостей. Етапи та процедура оцінки. Автоматизація розрахунків щодо моніторингу стану управлінського капіталу. Оцінка управлінського потенціалу при проектуванні стратегічних цілей підприємства. Базові та спеціальні інструменти управління ризиками при забезпеченні економічної безпеки. Значення та сутність бухгалтерських ризиків, їх характеристики. Шляхи зниження бухгалтерських ризиків.

Поточне тестування за темами.

Практичне заняття 9.

Тема 6. Прикладні аспекти оцінювання управлінського потенціалу підприємства

Фактори впливу на рівень економічної та фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Передумови та вибір альтернативних варіантів розвитку потенціалу суб'єктів господарювання на основі системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу. Діагностика та оцінка перспективного вектору розвитку управлінського потенціалу суб'єктів господарювання.

Захист рефератів: доповідь та презентація.

Практичне заняття 10.

Методична підтримка обліково-аналітичного забезпечення

Основні питання, які виносяться на контрольну роботу (тестування):

1. Склад, функції та якісні характеристики фінансової звітності.
2. Нормативно-правове регулювання порядку складання фінансової звітності.
3. Модель вибору складу фінансової звітності.
4. Процес задоволення інформаційних потреб зовнішніх і внутрішніх користувачів.
5. Напрямки покращення інформаційної спрямованості фінансової звітності суб'єктів господарювання.
6. Зв'язок функцій та завдань облікової складової управлінської діяльності і фінансової звітності.
7. Фінансові показники, які мають вплив на управлінські рішення в розрізі суб'єктів фінансової інформації.
8. Управлінська звітність в якості джерела інформаційного забезпечення.
9. Організація та основні етапи аналітичного процесу в умовах трансформації інформаційних систем.
10. Особливості аналітичної складової в системі обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.
11. Об'єкти та суб'єкти аналітичного забезпечення.
12. Інструменти аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.
13. Фінансовий аналіз в системі обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.
14. Формування ефективної організаційної моделі аналітичного підрозділу обліково-аналітичного забезпечення.
15. Особливості оцінки управлінського потенціалу для моніторингу поточних

можливостей.

16. Етапи та процедура оцінки.
17. Автоматизація розрахунків щодо моніторингу стану управлінського капіталу.
18. Оцінка управлінського потенціалу при проектуванні стратегічних цілей підприємства.
19. Базові та спеціальні інструменти управління ризиками при забезпеченні економічної безпеки.
20. Значення та сутність бухгалтерських ризиків, їх характеристики.
21. Шляхи зниження бухгалтерських ризиків.
22. Фактори впливу на рівень економічної та фінансової безпеки суб'єктів господарювання.
23. Передумови та вибір альтернативних варіантів розвитку потенціалу суб'єктів господарювання на основі системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.
24. Діагностика та оцінка перспективного вектору розвитку управлінського потенціалу суб'єктів господарювання.
25. Шляхи удосконалення обліково-аналітичним забезпеченням системи оперативного управління.
26. Шляхи удосконалення обліково-аналітичним забезпеченням системи тактичного управління.
27. Шляхи удосконалення обліково-аналітичним забезпеченням системи оперативного управління.

4. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: мультимедійна презентація, демонстрація (у вигляді роздаткового ілюстративного матеріалу);
- практичні методи: розв'язання практичних задач (в т.ч. розрахункових), виконання ситуаційних вправ та обговорення проблемних ситуацій.

Аудиторне навантаження на денній формі навчання складає: лекції – 20 годин, практичні заняття – 20 годин, самостійна робота – 80 годин.

До самостійної роботи здобувачів відноситься: підготовка до лекцій та практичних занять, написання реферату (за однією із запропонованих тем) та підготовка презентації, рішення практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій, підготовка до поточного тестування; підготовка до контрольних робіт за змістовними модулями (тестування).

Методи контролю знань студентів:

Поточний контроль:

- усний контроль: індивідуальне / фронтальне опитування за питаннями відповідної теми, оцінювання виконання рефератів (оцінювання доповіді та презентації);
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання практичних задач, оцінювання розв'язання ситуаційних вправ та проблемних ситуацій;
- тестовий контроль: оцінювання поточного тестування за темами.

Періодичний контроль:

- тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовними модулями (тестування).

Підсумковий контроль: іспит.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Мета та сутність обліково-аналітичного забезпечення системи управління.
2. Основні завдання, функції та напрями здійснення обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.
3. Принципи побудови обліково-аналітичного забезпечення.
4. Засади організації обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.
5. Структура системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.
6. Суб'єкти та об'єкти обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.
7. Організаційні та правові засади функціонування системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.
8. Поняття та основні засади формування управлінського потенціалу суб'єктів господарювання.
9. Роль і місце управлінського потенціалу в забезпеченні розвитком підприємства.
10. Основні складові управлінського потенціалу.
11. Чинники, які впливають на рівень використання управлінського потенціалу суб'єктів господарювання.
12. Значення індикаторів управлінського потенціалу.
13. Класифікація показників оцінки рівня управлінського потенціалу.
14. Фактори та ступінь їх впливу на управлінський потенціал.
15. Джерела аналізу стану управлінського потенціалу підприємства.
16. Основні напрямки підвищення ефективності використання управлінського потенціалу за умови формування дієвої системи обліково-аналітичного забезпечення.
17. Основи організації облікового забезпечення управлінського потенціалу.
18. Порядок та необхідність ведення управлінського обліку як системи

інформаційного забезпечення управління суб'єктами господарювання.

19. Принципи та методи оцінки облікової політики.

20. Процес раціональної організації бухгалтерського обліку як складової обліково-аналітичного забезпечення системи управління.

21. Суб'єкти системи облікового забезпечення управлінського потенціалу.

22. Механізм формування ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення з урахуванням особливостей функціонування суб'єкта господарювання в трансформаційних умовах.

23. Методики прийняття управлінських рішень за основи перманентної обліково-аналітичної інформації.

24. Склад, функції та якісні характеристики фінансової звітності.

25. Нормативно-правове регулювання порядку складання фінансової звітності.

26. Модель вибору складу фінансової звітності.

27. Процес задоволення інформаційних потреб зовнішніх і внутрішніх користувачів.

28. Напрямки покращення інформаційної спрямованості фінансової звітності суб'єктів господарювання.

29. Зв'язок функцій та завдань облікової складової управлінської діяльності і фінансової звітності.

30. Фінансові показники, які мають вплив на управлінські рішення в розрізі суб'єктів фінансової інформації.

31. Управлінська звітність в якості джерела інформаційного забезпечення.

32. Організація та основні етапи аналітичного процесу в умовах трансформації інформаційних систем.

33. Особливості аналітичної складової в системі обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.

34. Об'єкти та суб'єкти аналітичного забезпечення.

35. Інструменти аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.

36. Фінансовий аналіз в системі обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.

37. Формування ефективної організаційної моделі аналітичного підрозділу обліково-аналітичного забезпечення.

38. Особливості оцінки управлінського потенціалу для моніторингу поточних можливостей.

39. Етапи та процедура оцінки.

40. Автоматизація розрахунків щодо моніторингу стану управлінського капіталу.

41. Оцінка управлінського потенціалу при проектуванні стратегічних цілей підприємства.

42. Базові та спеціальні інструменти управління ризиками при забезпеченні економічної безпеки.

43. Значення та сутність бухгалтерських ризиків, їх характеристики.

44. Шляхи зниження бухгалтерських ризиків.

45. Фактори впливу на рівень економічної та фінансової безпеки суб'єктів

господарювання.

46. Передумови та вибір альтернативних варіантів розвитку потенціалу суб'єктів господарювання на основі системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.

47. Діагностика та оцінка перспективного вектору розвитку управлінського потенціалу суб'єктів господарювання.

48. Шляхи удосконалення обліково-аналітичним забезпеченням системи оперативного управління.

49. Шляхи удосконалення обліково-аналітичним забезпеченням системи тактичного управління.

50. Шляхи удосконалення обліково-аналітичним забезпеченням системи оперативного управління.

ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Управлінський потенціал характеризується:

- а) професійно-кваліфікаційним розвитком працівників апарату управління;
- б) творчими можливостями управлінців;
- в) організаційною спроможністю забезпечити управлінську діяльність;
- г) усі відповіді вірні.

2. З яких структурних елементів складається управлінський потенціал ?

- а) організаційної та функціональної складової;
- б) матеріальних та нематеріальних елементів;
- в) ресурсної, організаційної та функціональної складової;
- г) немає правильної відповіді.

3. Ресурсна складова управлінського потенціалу містить:

- а) наявні комунікативні зв'язки;
- б) кадрові ресурси суб'єкта господарювання;
- в) функціональне забезпечення процесу управління;
- г) діючу організаційну структуру.

4. Принцип, відповідно до якого в механізм формування і використання управлінського потенціалу вноситимуться зміни в процесі його функціонування – це:

- а) принцип плановості;
- б) принцип керованості;
- в) принцип системності;
- г) принцип збалансованості;
- д) принцип реалістичності.

5. Принцип, згідно з яким механізм формування і використання управлінського потенціалу змінюється відповідно до цілей системи, структури його елементів, але в той же час він повинен бути стійким і незалежним від зміни методів і засобів реалізації задач управління – це:

- а) принцип плановості;
- б) принцип системності;
- в) принцип керованості;
- г) принцип адекватності;

6. До основних підходів до побудови механізму формування та використання управлінського потенціалу відносять:

- а) системний та предметний підходи;
- б) інноваційний та комплексний підходи ;
- в) інтеграційний та ситуаційний підходи;
- г) відповіді а) і в).

7. Процес задоволення потреб користувачів у інформації, необхідній для обґрунтування і прийняття стратегічних рішень – це:

- а) аналітичне забезпечення;
- б) інформаційне забезпечення;
- в) оперативне забезпечення;
- г) стратегічне забезпечення.

8. Діяльність, яка, використовуючи можливості інформаційно-аналітичних служб, активно оперуючи інформаційними продуктами і послугами, спрямована на виконання завдання якісно-змістовного перетворення інформації, функціонально перетинаючись у цьому плані з науковою (виробництво нового знання) і управлінською (розробка варіантів рішень, сценаріїв) діяльністю – це:

- а) операційна діяльність;
- б) неопераційна діяльність;
- в) інформаційно-аналітична діяльність;
- г) фінансова діяльність.

9. Основними принципами інформаційно-аналітичного забезпечення є:

- а) принцип об'єктивності, принцип раптовості, принцип послідовності;
- б) принцип оптимізації, принцип керованості, принцип економічності;
- в) принцип керованості; принцип системності; принцип автономності;
- г) принцип структурованості, принцип якості, принцип системності.

10. До інформаційної складової інформаційно-аналітичного забезпечення не відносяться:

- а) Облікова інформація;

- б) Технологічна інформація;
- в) Результати стратегічного аналізу;
- г) Планова інформація.

11. Аналіз, який спрямований на вдосконалення поточних результатів за основними видами діяльності, за рахунок дослідження та оцінки використання потужностей промислового підприємства. Важливим аспектом даного виду аналізу є дослідження факторів впливу з урахуванням відповідних регуляторів – це:

- а) Стратегічний аналіз;
- б) Операційний аналіз;
- в) Атрибутивний аналіз;
- г) Порівняльний аналіз.

12. Аналіз, який базується на відповідних класифікаціях і угрупованнях результатів діяльності підприємства. Даний вид аналізу здійснюється за рахунок аналізу тимчасових змін; вартісному аналізі, який досліджує вплив окремих атрибутів процесу з метою виявлення можливості підвищення ефективності цих процесів – це:

- а) Атрибутивний аналіз;
- б) Порівняльний аналіз;
- в) Стратегічний аналіз;
- г) Операційний аналіз.

13. Адміністративний рівень організації системи безпеки підприємства - це:

- а) заходи забезпечення безпеки господарюючого суб'єкта специфічними засобами і методами;
- б) управлінські рішення, необхідні для забезпечення безперебійного функціонування об'єкта;
- в) використання сучасних технологій у сфері забезпечення всіх видів безпеки;
- г) система фізичної безпеки, зокрема охорона фінансових, інтелектуальних і матеріально-технічних цінностей підприємства.

14. Зміст форм управлінської звітності залежить від:

- а) Стратегічних цілей підприємства;
- б) Організаційно-технологічних особливостей його діяльності;
- в) Стану бізнес-середовища;
- г) відповіді а,б,в.

15. Які суб'єкти приймають участь у формуванні обліково-аналітичної інформації внутрішньої управлінської звітності:

- а) працівники бухгалтерії;
- б) управлінський персонал;
- в) власники;

г) фінансово-плановий відділ.

16. На даному етапі повинне забезпечуватися відповідність таким принципам формування системи аналітичній-обліково-аналітичної інформації внутрішньої бухгалтерської управлінської звітності, як принцип кількісної оцінки, контролю, гнучкої, але однакової структури:

- а) Побудова узагальненої моделі фінансово-господарчої діяльності;
- б) Формування каналів економічної інформації;
- в) Контроль основних параметрів на кожному із етапів;
- г) Визначення об'єктів.

17. Визначити принцип організації бухгалтерського обліку й аналізу фінансово-господарчої діяльності, який передбачає облік усіх внутрішніх зв'язків у системах обліку й аналізу, а також усіх факторів, які впливають на їхнє функціонування:

- а) Взаємодії;
- б) Всебічності;
- в) Компетентності;
- г) Законності.

18. Визначити принцип організації бухгалтерського обліку й аналізу фінансово-господарчої діяльності, передбачає формування обліково-аналітичних даних на підставі нормативно-правових документів українського законодавства із застосуванням дозволених методів і коштів інформаційного забезпечення:

- а) Компетентності;
- б) Законності;
- в) Всебічності;
- г) Субординації.

19. Принцип цілісності представляє собою:

- а) раціональну організацію інформаційних потоків між учасниками обліково-аналітичного процесу;
- б) ієрархічну побудову організаційних зв'язків за чітко встановленими критеріями;
- в) розмежування інформації за сферами доступу з метою запобігання погроз у випадку існування заходів закритого характеру, відомих обмеженому колу фахівців;
- г) розгляд системи облікових і аналітичних даних як цілісного інформаційного організму призначеного для забезпечення стабільного функціонування системи.

20. Вид обліку, який використовується для спостереження за найважливішими операціями господарської діяльності з метою керування ними в момент їх здійснення – це

- а) Бухгалтерський облік;

- б) Оперативний облік;
- в) Управлінський облік;
- г) Статистичний облік.

21. Вид обліку, який фіксує й накопичує всебічну синтетичну (узагальнену) облікову інформацію про діяльність суб'єкта господарювання і його підрозділів за певний період – це

- а) Оперативний облік;
- б) Бухгалтерський облік;
- в) Управлінський облік;
- г) Статистичний облік.

22. Головною метою надання інформації фінансового обліку є:

- а) проведення фінансового аналізу за звітний період;
- б) забезпечення користувачів інформацією про підприємство;
- в) своєчасне подання фінансової та податкової звітності;
- г) забезпечення користувачів відкритою, достовірною й повною інформацією про фінансовий стан і результатах діяльності підприємства.

23. Показники, які є основою для моніторингу зовнішнього фінансово-економічного середовища функціонування підприємства при прийнятті стратегічних рішень у сфері економічної безпеки:

- а) показники макроекономічного розвитку;
- б) показники, які характеризують кон'юнктуру окремих сегментів фондового ринку;;
- в) Нормативно-регуляторні показники;
- г) Нормативно-планові показники.

24. Інформація, яка містить перелік відомостей призначених для надання певному колу користувачів – це:

- а) Стратегічна інформація;
- б) Аналітична інформація;
- в) Конфіденційна інформація;
- г) Відкрита інформація.

25. Інформація, яка є вищою формою інформаційного продукту. Вона дозволяє виявляти різні види погроз і вчасно інформувати про них керівництво суб'єкта господарювання:

- а) Синтетична інформація;
- б) Аналітична інформація;
- в) Тактична інформація;
- г) Відкрита інформація.

26. Накладна, рахунок, податкова накладна. Перелічені документи відносяться до:

- а) фінансової звітності;
- б) оперативних документів;
- в) узагальнюючих документів;
- г) внутрішніх документів.

27. Інформаційна база та технологічна основа для запровадження механізмів інформаційного забезпечення – це:

- а) база управлінських даних;
- б) інформаційна інфраструктура ;
- в) система бухгалтерського обліку;
- г) система управлінського обліку

28. Аналітична складова обліково-аналітичного забезпечення не включає:

- а) Атрибутивний аналіз;
- б) Операційний аналіз;
- в) Стратегічний аналіз;
- г) Технологічну інформацію.

29. Інформаційна база та технологічна основа для запровадження механізмів інформаційного забезпечення – це:

- а) база управлінських даних;
- б) інформаційна інфраструктура ;
- в) система бухгалтерського обліку;
- г) система управлінського обліку

30. Інструментарій системи управління матеріально-виробничими ресурсами включає:

- а) облік і аналіз матеріально-виробничих запасів;
- б) планування використання матеріальних ресурсів;
- в) організаційну структуру системи управління запасами;
- г) статистичну звітність підприємства.

31. Оберіть вид аналізу, який представлено у вигляді розширеної моделі оцінки факторів макросередовища:

TEMPLES,

- а) PEST-аналіз;
- б) STEP-аналіз;
- в) SWOT-аналіз
- г) ABC-аналіз.

32. До видів надходжень грошових коштів у розділі I форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів» відноситься:

- а) реалізація продукції (товарів, робіт, послуг);
- б) збільшення оборотних активів;
- в) збільшення поточних зобов'язань;

г) витрати на відрядження.

33. Який з наведених факторів зумовлює збільшення чистого грошового потоку від операційної діяльності:

- а) зменшення суми амортизації необоротних активів;
- б) збільшення запасів;
- в) зростання надходжень від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- г) збільшення дебіторської заборгованості?

34. Грошові кошти від інвестиційної діяльності – це:

- а) зменшення (збільшення) оборотних активів;
- б) прибуток від операційної діяльності;
- в) отримані відсотки;
- г) отримані позики.

35. Який з наведених факторів не належить до внутрішніх факторів, що впливають на формування грошових потоків підприємства:

- а) тривалість операційного циклу;
- б) кон'юнктура товарного ринку;
- в) сезонність виробництва і реалізації продукції;
- г) амортизаційна політика підприємства?

36. Як визначається показник Cash-Flow:

- а) сума грошових коштів і поточних фінансових інвестицій;
- б) сума чистого прибутку та амортизаційних відрахувань;
- в) сума чистого прибутку і грошових коштів?

37. Відношенням чистого грошового потоку до суми погашення позик, приросту запасів і сплачених дивідендів визначається:

- а) коефіцієнт ліквідності грошового потоку;
- б) коефіцієнт ефективності грошових потоків;
- в) коефіцієнт достатності чистого грошового потоку.

38. Який показник визначається відношенням Cash-Flow до поточної кредиторської заборгованості:

- а) рентабельність на основі грошового потоку;
- б) коефіцієнт негайного виконання боргових зобов'язань;
- в) коефіцієнт співвідношення Cash-Flow і поточної кредиторської заборгованості?

39. Коефіцієнт обертання оборотних активів визначається як відношення:

- а) чистого доходу до тривалості періоду, що аналізується;
- б) середньорічної вартості оборотних активів до чистого доходу;
- в) чистого доходу до середньорічної вартості оборотних активів;
- г) собівартості реалізованої продукції до середньорічної вартості оборотних

активів.

40. Кількість оборотів, яку здійснюють оборотні активи за період, що аналізується, характеризує:

- а) коефіцієнт обертання;
- б) коефіцієнт завантаження;
- в) тривалість одного обороту

41. Достатньо просте, швидке та наочне оцінювання фінансового стану суб'єкта господарювання – це:

- а) основна мета експрес-аналізу фінансового стану;
- б) етап експрес-аналізу фінансового стану;
- в) основна мета деталізованого аналізу фінансового стану;
- г) етап деталізованого аналізу фінансового стану.

42. Фінансова звітність підприємства включає:

- а) баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про зміни у власному капіталі, звіт про рух грошових коштів, примітки;
- б) активи, власний капітал, зобов'язання, доходи та витрати;
- в) баланс (звіт про фінансовий стан), звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, примітки до фінансової звітності;
- г) баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про фінансово-майновий стан, пояснювальну записку

43. За яким принципом будується скорочений аналітичний баланс:

- а) об'єднання окремих розділів активу і пасиву балансу;
- б) об'єднання в окремі групи однорідних за складом та економічним змістом статей і доповнення його відповідними показниками структури, динаміки та структурної динаміки;
- в) структурної побудови активу балансу?

44. Визначить суть принципу відповідальності за прийняття рішень.

- а) за вирішення методологічних прийомів різних дисциплін відповідає менеджер;
- б) за результати прийнятих рішень відповідає конкретна особа;
- в) на різних рівнях управління, пріоритетними вважають стратегічні цілі підприємства;
- г) результат управлінського рішення впливає на досягнення стратегічних цілей.

45. Що визначається у процесі горизонтального (часового) аналізу балансу:

- а) абсолютні зміни величин окремих видів активів і пасивів;
- б) відносні зміни величин окремих видів активів і пасивів;
- в) структура активу і пасиву балансу;
- г) абсолютні та відносні зміни у динаміці величин окремих видів активів і пасивів?

46. Внутрішня звітність це:

- а) зворотні зв'язки об'єкта та суб'єкта управління, безпосередньо впливає на результат діяльності підприємства;
- б) внутрішні ціни, за якими один структурний підрозділ підприємства передає іншому підрозділові продукцію або послуги;
- в) вибір найбільш ефективних шляхів розвитку підприємства;
- г) усі відповіді вірні.

47. Чим більше значення коефіцієнта фінансової автономії та менше значення коефіцієнта концентрації позикового капіталу, тим:

- а) більш нестійкий фінансовий стан підприємства;
- б) більш стійкий фінансовий стан підприємства;
- в) більша ймовірність банкрутства підприємства;
- г) нижчий рівень фінансової стійкості.

48. Чому дорівнює коефіцієнт фінансової стабільності, якщо розмір власного капіталу становить 9564 тис. грн., довгострокові зобов'язання складають 900 тис. грн., поточні зобов'язання складають 3240 тис. грн.

- а) 0,43;
- б) 2,31;
- в) 4,31;
- г) 3,25.

49. Якщо на підприємстві запаси покриваються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових і короткострокових кредитів банків, то це означає:

- а) абсолютну фінансову стійкість;
- б) нормально стійкий фінансовий стан;
- в) нестійкий фінансовий стан;
- г) кризовий фінансовий стан.

50. Інтегрована система обліку:

- а) забезпечує калькулювання собівартості окремих видів продукції та контроль витрат на її виробництво;
- б) базується на періодичному обліку запасів;
- в) передбачає роздільне ведення рахунків фінансового та виробничого обліку;
- г) оптимізацію облікової системи за умови автоматизації.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та періодичний контроль						Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
0 - 10	0 - 10	0 - 10	0 - 10	0 - 10	0 - 10	0 - 20	0 - 100
Контрольна робота * за змістовним модулем 1: 0 - 10			Контрольна робота * за змістовним модулем 2: 0 - 10				

T1, T2 ... T6 – теми лекцій

* Примітка: Контрольна робота за змістовним модулем здійснюється у формі тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Тестові завдання для контрольних робіт складаються з 25 тестових завдань і відповідають змісту навчального матеріалу відповідного змістовного модуля. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання здобувач отримує 0,4 бали.

Підсумковий контроль складається у формі іспиту, де сформовані 30 білетів. У кожному білеті по чотири завдання, два теоретичні та два практичні. За кожну правильну відповідь за завдання здобувач отримує 5 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти за результатами поточного, періодичного та підсумкового контролю

Теми практичних занять	Кількість балів за вид роботи	Разом балів
Змістовий модуль 1. Концептуальна підтримка обліково-аналітичного забезпечення		
Тема 1. Суть і місце обліково-аналітичного забезпечення в інформаційному забезпеченні системи управління	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій) 0 – 3 (поточне тестування)	0 - 10
Тема 2. Основні засади формування управлінського потенціалу суб'єктів господарювання та їх вплив на обліково-аналітичного забезпечення	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій) 0 – 3 (поточне тестування)	0 - 10
Тема 3. Координація облікового забезпечення управлінського потенціалу в трансформаційних умовах	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (реферат, презентація) 0 – 3 (поточне тестування)	0 - 10
Контрольна робота за змістовним модулем 1 (тестування)	0 - 10	0 - 10
Змістовий модуль 2. Методична підтримка обліково-аналітичного забезпечення		
Тема 4. Звітність в інформаційному забезпеченні управлінського потенціалу	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій) 0 – 3 (поточне тестування)	0 - 10
Тема 5. Аналітичне забезпечення управлінського потенціалу в умовах трансформації інформаційних систем	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій) 0 – 3 (поточне тестування)	0 - 10

Тема 6. Прикладні аспекти оцінювання управлінського потенціалу підприємства	0 – 2 (опитування) 0 – 5 (реферат, презентація) 0 – 3 (поточне тестування)	0 - 10
Контрольна робота за змістовним модулем 2 (тестування)	0 - 10	0 - 10
Підсумковий контроль (іспит)	0 – 5 (теоретичне питання 1) 0 – 5 (теоретичне питання 2) 0 – 5 (практичне завдання 1) 0 – 5 (практичне завдання 2)	0 - 20
Загалом сума балів	0 - 100	0 - 100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	За національною шкалою
		для іспиту
90 - 100	A	відмінно
85 - 89	B	добре
75 - 84	C	
70 - 74	D	
60 - 69	E	задовільно
35 - 59	FX	
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10%). Обов'язкова присутність здобувачів на підсумковому контролі. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується Кодексом академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ (<http://onu.edu.ua/uk/geninfo/official-documents>). У випадку відсутності здобувача на лекції або практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. У підсумку, оцінені за 100-бальною системою,

знання здобувача відображаються у заліково-екзаменаційній відомості та заліковій книжці.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI (зі змінами). URL.: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами). URL.: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. (із змінами). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

Основна

1. Бенько М.М. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : підручник. Ліра-К. 2021 560 с.
2. Василішин С. І. Обліково-аналітичне забезпечення управління активами в системі економічної безпеки підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 26, ч. 1. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/26_1_2019ua/8.pdf
3. Гайдук І.С. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства. *Економічний вісник університету*. 2016. Вип. 28(1). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2016_28%281%29_6
4. Гуменюк Р.П. Фінансове забезпечення управлінського потенціалу підприємства. *Наукове фахове видання Ефективна економіка*. 2020, № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2020/204.pdf
5. Методи прийняття управлінських рішень : [навч.-метод. посібн. для студентів вищих навч. закл.] / Ю.М. Сафонов, Н.В. Шандова, Є.І. Масленніков. 2-е вид., доп. і перероб. Одеса : Прес-кур'єр, 2015. 72 с.

6. Побережець О.В. Теоретико-методологічні та практичні засади дослідження системи управління результатами діяльності промислового підприємства : монографія. Херсон : Видавництво : Грінь Д.С., 2016. 500 с.

Додаткова

1. Побережець О.В. Сучасні аспекти формування обліково-аналітичного забезпечення системи управління економічною безпекою підприємства. Матеріали 74-ї звітної наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (м. Одеса, 27–29 листопада 2019 р.) / відп. ред. А.В. Смітюх; ред. кол.: Н.Л. Кусик, А.В. Левенець, Т.В. Степанова та ін. Одеса: Фенікс, 2019. С. 170 – 172.

2. Покинньчереда В.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління основними засобами підприємства. Інвестиції: практика та досвід № 17/2018. URL.: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2018/3.pdf

3. Скориляс С. М. Аналітичне забезпечення як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 25, част. 2. URL.: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/26751/1/%D0%A1%D0%BA%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%BB%D1%8F%D1%81%20%D0%A1.%20%D0%9C.pdf>

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Державна податкова служба України – <https://tax.gov.ua/>
3. Державна митна служба України – <https://customs.gov.ua/>
4. Інформаційний бізнес портал ЛІГА – <http://www.liga.kiev.ua>

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ

Декларування - подання платником відомостей про обсяги об'єкта оподаткування та інших даних, необхідних для визначення суми податку.

Економічна безпека підприємства – стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від різноманітних внутрішніх та зовнішніх негативних чинників, що гарантує найбільш ефективне використання корпоративних ресурсів підприємства для забезпечення стабільного функціонування та динамічного розвитку.

Економічний ризик підприємства – можливість настання негативних подій, явищ, процесів чи несприятливих умов зовнішнього та внутрішнього середовищ, що можуть призвести до непередбачуваних негативних наслідків у процесі діяльності підприємства, до зниження економічної безпеки.

Економічна діагностика – це система цільового економічного аналізу, спрямованого на оцінку стану його об'єкта та предмета, яка дозволяє визначити характер відхилень або порушень від нормального ходу господарських процесів і явищ та оцінити фінансовий стан підприємства на підставі типових ознак.

Звітність – система узагальнених взаємопов'язаних показників, які відображають стан і використання господарських засобів суб'єкта підприємницької діяльності, їх призначення, джерела формування, фінансові результати, напрями використання прибутку тощо.

Індикатори – певні нормативи і умови, на яких ґрунтується стійкий (сталий) розвиток.

Інтереси підприємства – усвідомлені, матеріалізовані та конкретизовані керівництвом потреби підприємства (збільшення обсягу продажу продукції, завоювання ринкової ніші, покращення іміджу підприємства тощо).

Інформаційні процедури обліку, аналізу і контролю – офіційно встановлений порядок одержання, обробки й оформлення облікової, аналітичної та контрольної інформації. Саме інформаційні процедури є об'єктом автоматизації.

Інформаційні процеси – процеси створення, збирання, обробки, перетворення, зберігання, оновлення, пошуку, розповсюдження і споживання інформації.

Інформаційна інфраструктура – це інформаційна база та технологічна основа для запровадження механізмів інформаційного забезпечення.

Інформаційно-аналітична діяльність – це діяльність, яка, використовуючи можливості інформаційно-аналітичних служб, активно оперуючи інформаційними продуктами і послугами, спрямована на виконання завдання якісно-змістовного перетворення інформації, функціонально перетинаючись у цьому плані з науковою (виробництво нового знання) і управлінською (розробка варіантів рішень, сценаріїв) діяльністю.

Інформаційний продукт – це документована інформація, підготовлена

відповідно до потреб користувачів і призначена для їх задоволення або така, що використовується ними.

Інформаційно-аналітична система – автоматизована інформаційна система, призначена для аналізу і синтезу відомостей з деякого первісного масиву даних, що зберігаються в ній, нової інформації, яка в явному вигляді відсутня в первісному масиві.

Інформаційно-аналітичне забезпечення – це сукупність технологій, методів збирання та обробки інформації, що характеризує об'єкт управлінського впливу (соціальні, політичні, економічні й інші процеси), специфічних прийомів їх діагностики, аналізу й синтезу, а також оцінки наслідків прийняття різних варіантів політичних рішень.

Інноваційно-інтелектуальна компетентність - це здатність керівництва до інноваційного мислення, прийняття нестандартних, але ефективних рішень та вміння розвивати творчі здібності колективу, щоб отримати унікальні інноваційні ідеї та матеріалізувати їх у виробництві.

Керованість – це принцип, відповідно до якого в механізм формування і використання управлінського потенціалу вносяться зміни в процесі його функціонування. Керуюча підсистема має у своєму розпорядженні інструменти впливу на керовану підсистему. Це означає, що механізм повинен мати відповідне правове, мотиваційне і ресурсне забезпечення. Тільки в цьому випадку механізм зможе реально впливати на досягнення ефективного функціонування підприємства.

Консигнаційна операція - господарча операція суб'єкта підприємницької діяльності (консигнанта), що передбачає експорт матеріальних цінностей до складу іншого суб'єкта підприємницької діяльності (консигнатора) з дорученням реалізувати зазначені матеріальні цінності на комісійних засадах.

Механізм формування та використання управлінського потенціалу – це сукупність підходів, принципів, заходів, методів і методики моніторингу стану управлінського потенціалу, які стимулюють дію механізму і повинні використовуватись його суб'єктами з метою досягнення ефективності їх функціонування.

Механізм функціонування системи обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства – сукупність законодавчих актів, правових норм, спонукальних мотивів і стимулів, методів і засобів, за допомогою яких здійснюється ціленаправлена діяльність у сфері обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства.

Моніторинг реалізації стратегії економічної безпеки – безперервний процес збору, обробки й аналізу інформації про перебіг реалізації стратегії, аналіз відхилень у реалізації стратегії та їх причин, розроблення програм дій на нівелювання негативних відхилень.

Обліково-аналітичним забезпеченням – це система, яка містить в собі такі складові як фінансово-аналітичну, обліково-аналітичну, соціально-аналітичну, екологічно-аналітичну, які пов'язані між собою та створюють необхідну інформаційну базу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Обліково-аналітична система – це система, що ґрунтується на даних оперативного, статистичного, фінансового й управлінського обліку, включаючи оперативні дані, і використовуючи для економічного аналізу статистичну, виробничу, довідкову та інші види інформації шляхом застосування аналітичних і економіко-математичних методів дослідження, що уможливорює формування інформаційної бази для прийняття адекватних до ситуації рішень, зокрема в межах системи економічної безпеки підприємства.

Обліково-аналітична інформація – економічні відомості про осіб, факти, явища, процеси, які відбуваються на підприємствах та які отримують внаслідок обліку, аналізу і синтезу.

Операційний цикл – час між придбанням активів для переробки та реалізацією їх у грошові кошти або еквіваленти грошових коштів.

Операційний сегмент - компонент суб'єкта господарювання який займається економічною діяльністю, від якої він може заробляти доходи та нести витрати (включаючи доходи та витрати, що пов'язані з операціями з іншими компонентами того самого суб'єкта господарювання); операційні результати якого регулярно переглядаються вищим керівником з операційної діяльності суб'єкта господарювання для прийняття рішень про ресурси, які слід розподілити на сегмент, та оцінювання результатів його діяльності; та про який доступна дискретна фінансова інформація.

Оперативний облік (оперативно-технічний) – спосіб (система) спостереження і контролю за підприємницькою діяльністю підприємства. Він застосовується на окремих ділянках господарської діяльності підприємства і служить цілям оперативного управління, оскільки дозволяє контролювати господарські операції в процесі або відразу ж після їх здійснення.

Організація обліково-аналітичної діяльності у системі обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки – специфічний вид професійної діяльності спеціалістів з економічної безпеки, пов'язаний із безпосереднім впливом на обліково-аналітичне забезпечення (розробка складу та змісту обліково-аналітичного забезпечення) та інформаційного супроводження економічної безпеки підприємства.

Плановість дій – це процес досягнення ефективного функціонування підприємства повинний бути елементом як стратегічного, так і поточного планування його діяльності. Стратегічне планування передбачає оцінку майбутніх періодів завдяки аналізу перспектив розвитку підприємства.

Податкові правовідносини – це суспільні відносини, які виникають при сплаті податків та інших платежів і які урегульовані нормами фінансового, адміністративного, цивільного та кримінального права.

Професійна компетентність – це наявність та здатність до сприймання фахових знань у сферах управління підприємствами, економіки, базових знань фінансів, господарського права та соціальної психології, навичок та вмінь виконувати управлінські функції.

Ситуаційний підхід до дії механізму – це придатність різних методів управління визначається конкретною ситуацією.

Санкція - частина правової норми, яка вказує на несприятливі наслідки за порушення норми.

Система оподаткування - сукупність додатків, зборів, інших обов'язкових платежів до бюджетів та внесків до державних цільових фондів, що справляються в установленому порядку.

Суб'єкт податкового права - будь-яка особа, поведінка якої регулюється нормами податкового права і яка може виступати учасником податкових правовідносин, носієм суб'єктивних прав та обов'язків.

Соціально-психологічна компетентність - це компетентність, яка дає змогу керівникові вирішувати конкретні стратегічні та тактичні завдання, здатність до сприйняття, осмислення та адекватної інтерпретації інформації, структурування проблеми, системного реагування на виклики зовнішнього і внутрішнього середовищ, вміння здійснювати аналітико-прогностичну діяльність, розробляти альтернативні рішення й обґрунтувати вибір найефективніших та розвивати ораторські, комунікативні здібності, вміння працювати "в команді", бути готовим до співпраці та вирішення конфліктів.

Стратегічні цілі - це пріоритетні напрями концепції просторового розвитку, які базуються на SWOT, TOWS та секторальному аналізах, тобто особливостях та потребах громади.

Техніко-економічний аналіз – направлений на вивчення техніки і технології виробництва й окремих сторін виробничого процесу у зв'язку з їх економічною значимістю. В техніко-економічному аналізі широко використовують показники, які характеризують зв'язок між технічною стороною та економічною стороною виробничої діяльності.

Технологічний процес обробки інформації – сукупність взаємозв'язаних технологічних операцій, які виконуються над інформацією та її носіями у визначеній послідовності – починаючи з моменту виникнення вхідних даних і закінчуючи видачею результатної інформації.

Управлінський капітал – це професійна і інтелектуальна система взаємодії членів управлінської команди з метою вирішення проблеми, або комплексу проблем соціально-економічного розвитку малих і великих організаційних будов, які мають базові ресурси, систему пріоритетних цілей і зрозумілі механізми сталого соціально-економічного зростання

Управлінський потенціал - це потенційна здатність управлінського персоналу на засадах професіоналізму оптимально застосувати професійно-кваліфікаційний, творчий потенціали та організаційну спроможність з метою досягнення сталого та ефективного функціонування підприємства.

Фактори впливу на виробничий потенціал суб'єкта господарювання - це сукупність усіх рушійних сил і причин, що визначають динаміку цього показника.

Фінансово-економічний аналіз – це оцінювання фінансового стану, фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства. Він дає змогу виявити напрямки й обмеження фінансового розвитку та реструктуризації фінансової політики.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Завдання 1. Комплексне оцінювання ділової активності суб'єкта господарювання.

Показники	Порядок розрахунку за даними форм № 1, 2 (рядки)
Коефіцієнт обертання активів	Ф. № 2: 2000/ Ф. № 1: (1300, гр.3+1300, гр.4)÷2
Коефіцієнт обертання оборотних активів	Ф. № 2: 2000/ Ф. № 1: (1195, гр.3+1195, гр.4)÷2
Коефіцієнт обертання запасів	Ф. № 2: 2050/ Ф. № 1: ((1100+1110), гр.3+ +(1100+1110), гр.4)÷2
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	Ф. № 2: 2000/ Ф. № 1: (сума із 1125 по 1155 (без 1136), гр.3+ сума із 1125 по 1155 (без 1136), гр.4)÷2
Коефіцієнт обертання власного капіталу	Ф. № 2: 2000/ Ф. № 1: (1495, гр.3+1495, гр.4)÷2
Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості	Ф. № 2: 2050/ Ф. № 1: (сума із 1610 по 16501 , гр.3+ + сума із 1610 по 16501 , гр.4)÷2

Вихідна інформація для розрахунку показників ділової активності суб'єкта господарювання

Показники	Порядок розрахунку за даними форм № 1, 2 (рядки)
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Ф. № 2: 2000
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Ф. № 2: 2050
Середньорічна вартість активів	Ф. № 1: (1300, гр.3+1300, гр.4)÷2
Середньорічна вартість оборотних активів	Ф. № 1: (1195, гр.3+1195, гр.4)÷2
Середньорічна вартість запасів	Ф. № 1: ((1100+1110), гр.3+(1100+1110), гр.4)÷2
Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	Ф. № 1: (сума із 1125 по 1155 (без 1136)), гр.3+ (сума із 1125 по 1155 (без 1136)), гр.4)÷2
Середньорічна вартість власного капіталу	Ф. № 1: (1495, гр.3+1495, гр.4)÷2
Середньорічна величина поточної кредиторської заборгованості	Ф. № 1: ((сума із 1610 по 16501), гр.3+ +(сума із 1610 по 16501), гр.4)÷2

На основі даних Балансу (Звіту про фінансовий стан) провести оцінювання ділової активності підприємства.

Завдання 2. Система обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу.

Визначити джерела інформації для формування системи обліково-аналітичного забезпечення суб'єкта господарювання

Таблиця 2.1

Джерела інформації	
Найменування джерела інформації	Обґрунтування необхідності застосування
1	2
.....	
....	

Визначати перелік суб'єктів системи обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу

Таблиця 2.2

Суб'єкти обліково-аналітичного забезпечення управлінського потенціалу	
Суб'єкти	Характеристика суб'єкту
1	2
.....	
....	

Завдання 3. Методи оцінки впливу факторів на стан управлінського потенціалу

За допомогою методів економічної діагностики факторів ендogenous та екзогенного середовища оцінити вплив на управлінський капітал.

Таблиця 3.

Методи ефективної діагностики		
№	Назва методу	Зміст методики
1	2	3
1.	PEST-аналіз (STEP-аналіз)	Аналіз виконується за схемою «чинник – суб'єкт господарювання». Результати аналізу оформляються у вигляді матриці, в основі якої є фактори макросередовища та сила їх впливу, що оцінюється в балах, рангах та інших одиницях вимірювання.

2.	STEEP PESTLE STEEPLE	Система оцінки, як і в попередньому методі, оскільки дані методи є його різновидами.
3.	TEMPLES	Розширена модель оцінки факторів макросередовища, аналогічна двом попереднім.
4.	Матриця «імовірність посилення фактора – вплив фактора на підприємство»	Для кожного з факторів визначають його вплив на підприємство та ймовірність посилення, після чого формують таблицю, на основі якої й визначають значущість фактору. До уваги беруться чинники з високим та середніми значеннями показників, а також високим значенням одного та низьким другого. Інші фактори можуть не розглядатися.

Завдання 4. Моніторинг та механізм зниження бухгалтерських ризиків

Скласти анкету на визначення рівня кваліфікації кандидата на посаду головного бухгалтера та оцінки ступеню його професійного ризику, використовуючи обов'язкові параметри (табл. 4):

Таблиця 4.

Параметри	Критерії
1	2
1. Загальні відомості	Особисті дані про кандидата.
2. Відомості про кваліфікацію і стаж	Кваліфікація, дата отримання, стаж роботи, місце попереднього працевлаштування.
3. Інші відомості	Відповідальність за результати діяльності, можливість страхування професійної відповідальності тощо.

Завдання 5. Моделювання майнового та фінансового стану суб'єкта господарювання на основі результатів прийняття управлінських рішень.

Провести оцінку стану майна підприємства, застосовуючи дескриптивні і предикативні факторні моделі.

Із метою ґрунтовнішого аналізу поточної платоспроможності підприємства доцільно дослідити взаємозв'язок отриманого фінансового результату й потоку коштів, заходів, що вживаються на підприємстві для зміцнення платоспроможності.

Ефективність підприємства характеризується показниками рентабельності:

RCA – рентабельність сукупного капіталу – активів (становить інтерес,

насамперед для інвесторів):

$RCA = \text{Прибуток до оподаткування} / \text{Вартість майна},$

RVK – рентабельність власного капіталу: $RVK = \text{ЧП} / \text{Власний капітал};$

валова рентабельність реалізованої продукції ($Rq, R_{\text{вал}}$).

Показує ефективність виробничої діяльності підприємства (ефективність політики ціноутворення):

$R_{\text{вал}} = \text{Валовий прибуток} / \text{Виручка від реалізації};$

операційна рентабельність реалізованої продукції. Показує здатність підприємства одержувати прибуток від діяльності до відрахування витрат, що не належать до операційної ефективності:

$Rq_{\text{оп}} = \text{Операційний прибуток} / \text{Виручка від реалізації};$

Чиста рентабельність реалізованої продукції ($Rq_{\text{ч}}, R_{\text{прод}}$).

Показує повний вплив структури капіталу та фінансування компанії на її рентабельність.

$R_{\text{прод}} = \text{Чистий прибуток} / \text{Виручка від реалізації}.$

При аналізі коефіцієнтів рентабельності найбільшого поширення набула факторна модель фірми "Du Pont", спрямованої на визначення й оцінку впливу факторів на ефективність роботи підприємства.

Найбільш значущий показник рентабельності – рентабельність власного капіталу (RVK):

Основа факторної моделі «DuPont» покладено таку залежність:

$RVK = \text{ЧП} / \text{ВК} = R_{\text{чп}} * R_{\text{від}} * K_{\text{зал}} = \text{ЧП} / \text{ЧД} * \text{ЧД} / \text{ВБ} * \text{ВБ} / \text{ВК}.$

ЧП - чистий прибуток, ВК- власний капітал, ЧД - чистий дохід, ВБ - валюта, $R_{\text{чп}}$ - чиста рентабельність продажів, $R_{\text{від}}$ -ресурсовіддача, $K_{\text{зал}}$ - коефіцієнт фінансової залежності.

Навчальне видання

Побережець Ольга Валеріївна

Оригінал макет розроблено в авторській редакції

**Кафедра обліку і фінансів
Економіко-правовий факультет
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058**